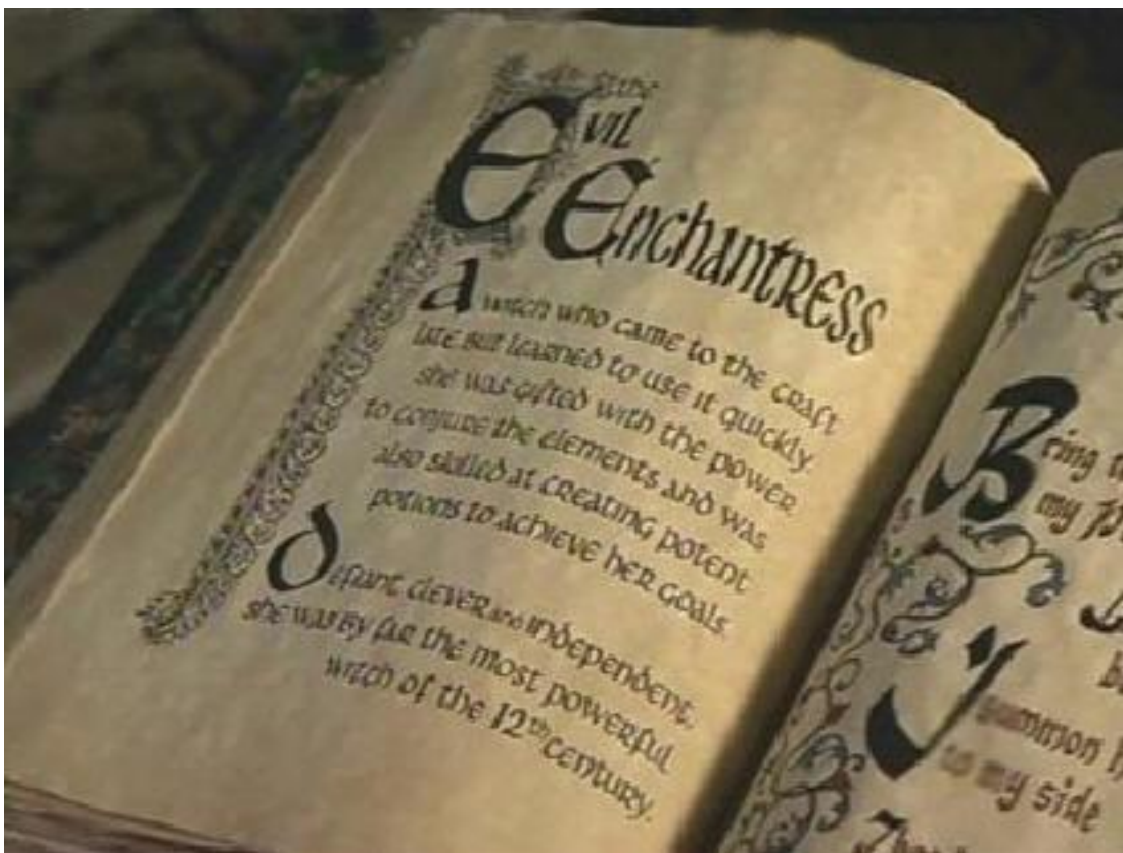

FANTASTIKA

- HOROR -
- FANTASY -
- SCI-FI -

FANTASTIKA

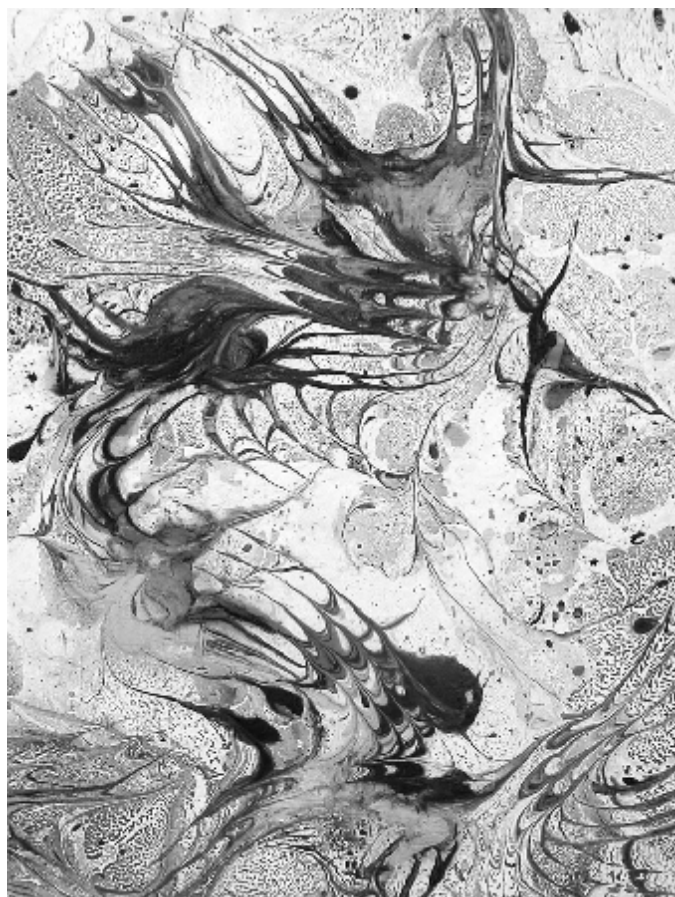
OBEČNĚ SE POUŽÍVÁ JAKO SOUHRNNÝ POJEM ZAHRNUTÍ LITERÁRNÍ ŽÁNRY JAKO JE SCIENCE FICTION, FANTASY, HOROR. PATŘÍ SEM TAK TAKOVÁ UMĚLECKÁ DÍLA, VE KTERÝCH JSOU PŘEDSTAVY VYTVOŘENÉ FANTAZIÍ KONFRONTOVÁNY S PŘEDSTAVAMI ZÍSKANÝMI POZNÁNÍM A ZKUŠENOSTÍ.

HISTORIE

ZA HISTORICKÉ LITERÁRNÍ ZDROJE VEDOUcí KE VZNIKU FANTASTIKY JSOU UVÁDĚNY: FANTASTICKÉ CESTOPISY, UTOPICKÁ LITERATURA, OSVÍCENSKÁ FILOZOFICKÁ SATIRA, GOTICKÝ ROMÁN, TECHNICKÝ A SOCIÁLNÍ ANTICIPACÍ ROMÁN A GROTESKNÍ LITERÁRNÍ MYSTIFIKACE

PŘEDCHŮDCI

LZE ŘÍCI, ŽE FANTASTIKA (TAK JAK ZDE BYLA DEFINOVÁNA) BYLA V LITERATUŘE PŘÍTOMNA JIŽ OD DÁVNÝCH DOB. PRVNÍ SKUTEČNĚ DŮLEŽITÁ A DODNES ZNÁMÁ DÍLA, JEJICHŽ AUTORY LZE

POVAŽOVAT ZA JEJÍ PŘEDCHŮDCE. VŠAK VZNIKLA AŽ V 16. STOLETÍ. ROKU 1516 NAPSAL SIR THOMAS MORE SVÉ NEJZNAMĚJŠÍ DÍLO NAZVANÉ UTOPIE (DE OPTIMO REIPUBLICAE STATU DEQUE NOVA INSULA UTOPIA), V NĚMŽ POPSAL POMĚRY NA STEJNOJMENNÉM FIKTIVNÍM OSTROVĚ, KTERÉ MĚLY PODLE NĚJ SLOUŽIT ZA IDEÁLNÍ PŘÍKLAD USPOŘÁDÁNÍ SPOLEČNOSTI. AUTOREM DRUHÉHO DÍLA JE FRANÇOIS RABELAIS, JEHO POPISY FANTASKNÍCH A GROTESKNÍCH SVĚTŮ VE ČTVRTÉM A PÁTEM DÍLE JEHO ROMÁNU GARGANTUA A PANTAGRUEL JSOU PRO ČTENÁŘE DODNES ZAJÍMAVÉ SVÝM VTIPEM A SMYSLEM PRO ABSURDNO. Z TĚCHTO DVOU AUTORŮ TO BYL MORE, JEHOŽ DÍLO JE FANTASTICE BLÍŽE, NEBOŤ POUŽIL DOSTUPNÝCH ZNALOSTÍ O VÝPRAVĚ AMERIGA VESPUCCIHO, ABY TÍM POSÍLIL VĚROHODNOST A REÁLNOU SLOŽKU SVÉHO FANTASTICKÉHO PŘÍBĚHU.

PO CELÉ 17. A 18. STOLETÍ MĚLA FANTASTICKÁ LITERATURA SPÍŠE SATIRICKÝ NEBO UTOPICKÝ RÁZ. DO TOHOTO OBDOBÍ PATŘÍ TAKÉ LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE JANA AMOSE

KOMENSKÉHO. PŘESTO VŠAK DO NÍ POSTUPNĚ ZAČALY PRONIKAT VĚDECKÉ POZNATKY. PŘÍKLADEM MŮŽE BÝT SPISEK SEN JOHANNA KEPLERA Z ROKU 1634, KDE AUTOR VYJÁDRIL SVÉ NÁZORY NA USPOŘÁDÁNÍ VESMÍRU. TYTO PŘEDSTAVY SE POSLÉZE ZMĚNILY DÍKY VÍTĚZSTVÍ KOPERNÍKOVA UČENÍ A TO PODNÍTILO VZNIK PŘEDSTAV O OBYDLENOSTI JINÝCH SVĚTŮ. O MOŽNOSTI ŽIVOTA

FANTASTIKA

NA JINÝCH PLANETÁCH, O CESTĚ NA MĚSÍC A TAKÉ O ROZLIČNÝCH VYNÁLEZECH PSAL VE SVÝCH SPISECH OBJEV NOVÉHO SVĚTA (1638) A MATEMATICKÁ MAGIE (1648) ANGLICKÝ BISKUP JOHN WILKINS. DALŠÍMI PODNĚTY PŘÍSPĚLY TĚTO RANÉ FANTASTICE OBJEVITELSKÉ CESTY, KDY ZAČALI EVROPAŇE ZJIŠŤOVAT, JAK MALOU ČÁST SVÉ PLANETY VLASTNĚ ZNAJÍ A ŽE NA SVĚTĚ EXISTUJÍ (NEBO EXISTOVALY) CIVILIZACE, KTERÉ EVROPU PŘEDČÍ KROMĚ JINÉHO I DÉLKOU SVÉ HISTO-

ZAKLADATELÉ

VĚTŠINOU VŠAK JE VZNIK FANTASTIKY KLADEN NA ZAČÁTEK 19. STOLETÍ. ZA PŘELOMOVÝ JE POVAŽOVÁN ROMÁN ANGLIČANKY MARY SHELLEYOVÉ *FRANKENSTEIN* Z ROKU 1818. SHELLEYOVÁ JE POVAŽOVÁNA ZA SPOLUZAKLADATELKU HNED DVOU FANTASTICKÝCH ODVĚTVÍ LITERATURY: HORORU A MODERNÍ SCIENCE FICTION. EDGAR ALLAN POE JE SICE POKLÁDÁN HLAVNĚ ZA ZAKLADATELE MODERNÍ DETEKTIVKY, JEHO PŘÍNOS PRO FANTASTIKU (ZEJMÉNA HOROR) VŠAK ROZHODNĚ NENÍ ZANEDBATELNÝ. V TĚCHTO DÍLECH Z OBDOBÍ ROMANTISMU VZNIKL STEREOTYP OSAMĚLÉHO, ČASTO POTRHLÉHO, VĚDCE A JEHO VÍCEMÉNĚ TRAGICKÉ ÚLOHY.

ZA SKUTEČNÉ ZAKLADATELE SCIENCE FICTION JSOU POVAŽOVÁNÍ NÁSLEDUJÍCÍ DVA AUTOŘI. PRVNÍM JE JULES VERNE, KTERÝ DOKÁZAL EXTRAPOLOVAT VÝVOJ SOUDOBÉ VĚDY DO BLÍZKÉ BUDOUCNOSTI A PŘESVĚDČIT ČTENÁŘE O TOM, ŽE FANTASTIKA JE SCHOPNÁ TENTO VÝVOJ PŘEDVÍDAT.

FANTASTIKA

VERNE JE TAK ZAKLADATELEM TECHNOLOGICKÉHO PROUDU SCIENCE FICTION. HERBERT GEORGE WELLS NA DRUHOU STRANU OBJEVIL PRO VĚDECKOU FANTASTIKU MNOHO DODNES FREKVENTOVANÝCH MOTIVŮ: TECHNIKU, SOCIÁLNÍ KONFLIKTY, MIMOZEMŠŤANY, CESTOVÁNÍ VESMÍREM I ČASEM, INTERPLANETÁRNÍ VÁLEČNÉ KONFLIKTY A MIMOSMYSLOVÉ VNÍMÁNÍ. VELKOU POZORNOST VĚNOVAL LIDSKÝM A SPOLEČENSKÝM PROBLÉMŮM A JE POVAŽOVÁN ZA ZAKLADATELE CELÉHO PROUDU FANTASTICKÝCH DĚL ZAMĚŘENÝCH FILOSOFICKY A SOCIÁLNĚ.

ROZMACH

JIŽ KONCEM 19. STOLETÍ DOŠLO KE ZVÝŠENÍ

OBLIBY FANTASTICKÝCH ŽÁNŘŮ U ČTENÁŘŮ. S TÍM SOUVISÍ TAKÉ NÁRŮST POČTŮ AUTORŮ A CELKOVÝ POKLES LITERÁRNÍ ÚROVNĚ. V PRŮBĚHU 20. STOLETÍ SE OBLAST FANTASTIKY STÁVÁ PŘÍLIŠ ŠIROKOU, NEŽ ABY JI BYLO MOŽNÉ NADÁLE OZNAČOVAT JEDINÝM NÁZVEM. VZNIKÁ MNOHO SPECIÁLNÍCH ŽÁNŘŮ. FANTASTIKA SE TAKÉ ZNAČNĚ LIŠÍ DLE ZEMĚ PŮVODU. NEJVĚTŠÍHO ROZMACHU DOSÁHLA FANTASTIKA VE SPOJENÝCH STÁTECH A ANGLII, KDE TAKÉ VZNIKLA DRTIVÁ VĚTŠINA DNES UŽÍVANÝCH POJMŮ. TY ČASEM PŘEVZALY I ZÁPADOEVROPSKÉ KONTINENTÁLNÍ STÁTY (JEJICH FANTASTIKA SE AŽ DO 40. LET ZNAČNĚ LIŠILA). VE VÝCHODNÍ EVROPĚ VZNIKLA KOLEM ROKU 1917 SPECIFICKÁ FANTASTIKA SOVĚTSKÁ. NAPŘÍKLAD POJEM „SCIENCE FICTION“ VZNIKL NĚKDY PŘED ROKEM 1929. V PADESÁTÝCH LETECH SE ROZŠÍŘIL MIMO USA. V SOCIALISTICKÝCH ZEMÍCH SE POUŽÍVAL JAKO JEHO OBDOBA NÁZEV „VĚDECKOFANTASTICKÁ LITERATURA“.

ŽÁNRY A LITERÁRNÍ SMĚRY

SAMOTNÝ POJEM FANTASTIKA SE MEZI ČTENÁŘI PŘÍLIŠ NEUŽÍVÁ, JEDNOTLIVÁ DÍLA JSOU OBVYKLE ŘAZENA DO TZV. ŽÁNŘŮ. HRANICE MEZI ŽÁNRY BYLY PO DLOUHÁ LÉTA PEVNĚ DANÉ A BYLO V PODSTATĚ NEMYSLITELNÉ MÍCHAT MOTIVY Z VÍCE ŽÁNŘŮ V JEDINÉM DÍLE. V SOUČASNÉ DOBĚ VŠAK DÍKY NOVÝM LITERÁRNÍM HNUTÍM SÍLÍ TENDENCE K BOŘENÍ TĚCHTO HRANIC. NENÍ PROTO NIČÍM NEOBÝKLÝM, KDYŽ SE V JEDNÉ KNIZE OBJEVÍ MOTIVY Z OBLASTI KYBERPUNKU I FANTASY, A ZATÍMCO JEDEN ROMÁNOVÝ HRDINA HACKUJE POČÍTAČOVOU SÍŤ, JEHO KOLEGA JEJ CHRÁNÍ POMOCÍ MAGIE.

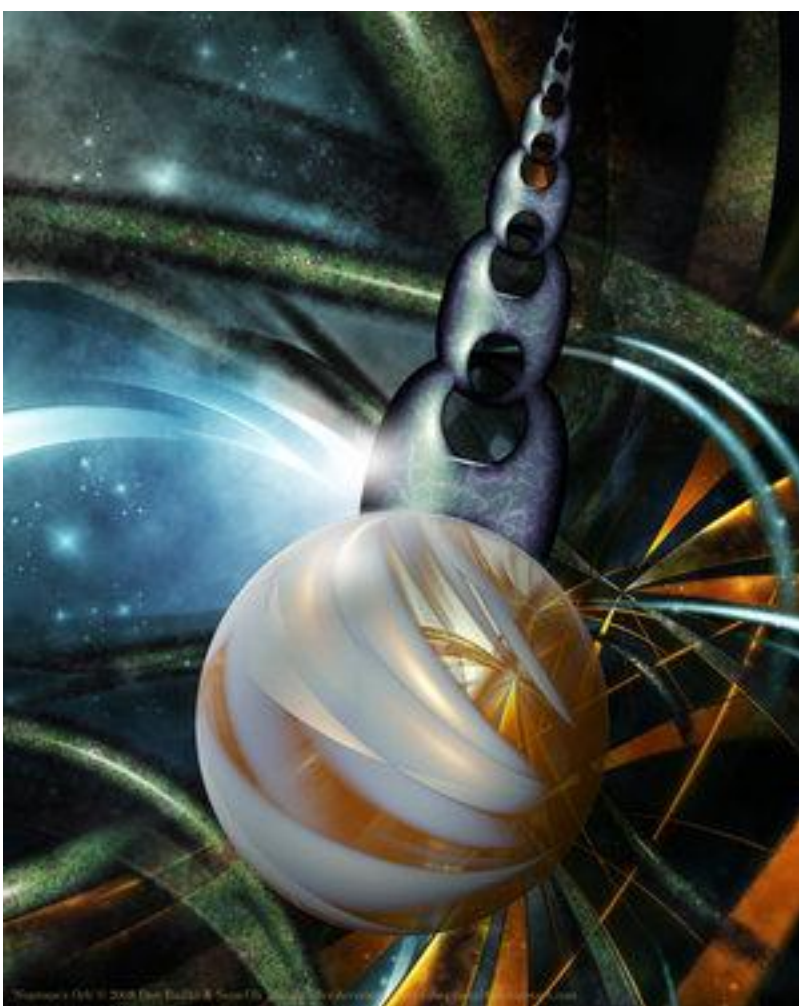
- BIOPUNK — ŽÁNŘ PODOBNÝ KYBERPUNKU, KDE SE VŠAK MÍSTO POČÍTAČŮ VYUŽÍVÁ MOŽNOSTÍ BIOLOGIE
- DYSTOPICKÁ LITERATURA (ANTIUTOPICKÁ LITERATURA) — POPIS HYPOTETICKÉ SPOLEČNOSTI, KTERÁ JE HORŠÍ NEŽ NAŠE
- **FANTASY** — PŘÍBĚH ODEHRÁVAJÍCÍ SE V IMAGINÁRNÍCH SVĚTECH NEBO HLUBOKÉ MINULOSTI, OBSAHUJÍCÍ OBVYKLE PRVKY MAGIE
- FANTASTICKÁ LITERATURA — FANTASTIKA NEPATŘÍCÍ ANI DO SCI-FI, ANI FANTASY A ANI HORORU.
- HARD SCIENCE FICTION — ČISTÁ SCI-FI OPÍRAJÍCÍ SE O POZNATKY FYZIKÁLNÍCH VĚD.
- HRDINSKÁ FANTASY (HEROIC FANTASY) — FANTASY ZAMĚŘENÁ NA BOJ.
- VYSOKÁ FANTASY (HIGH FANTASY) — FANTASY SOUSTŘEDJÍCÍ SE NA SÍLU PŘÍBĚHU.
- **HOROR** — PŘÍBĚH VYVOLÁVAJÍCÍ POCITY STRACHU. NE VŠECHNY HORORY PATŘÍ DO FANTASTIKY.
- KYBERPUNK — DÍLO ORIENTOVANÉ NA SYMBIÓZU ČLOVĚKA A TECHNIKY V SILNĚ GLOBALIZOVANÉ SPOLEČNOSTI.
- NEW WEIRD — SOUČASNÉ HNUTÍ SOUSTŘEDJÍCÍ SE NA ODSTRANĚNÍ HRANIC MEZI JEDNOTLIVÝMI ŽÁNRY.
- NOVÁ VLNA — HNUTÍ VNÁŠEJÍCÍ DO FANTASTIKY MAINSTREAMOVÉ PRVKY A EXPERIMENTÁLNÍ POSTUPY.
- ROMÁNOVÝ PŘEPIS (NOVELIZACE) — OZNAČENÍ PRO ROMÁNY NAPSANÉ NA ZÁKLADĚ SCÉNÁŘE FILMU.
- PULP SCIENCE FICTION — FANTASTICKÁ LITERATURA 30. A 40. LET 20. STOLETÍ TIŠTĚNÁ

ŽÁNRY A LITERÁRNÍ SMĚRY

NA NEPŘÍLIŠ KVALITNÍM PAPIŘE

- SCIENCE FANTASY — PŘÍBĚH STOJÍCÍ NA POMEZÍ SCIENCE FICTION A FANTASY.
- SCIENCE FICTION — LITERATURA ODEHRÁVAJÍCÍ V NEZNÁMÉ SITUACI NEBO VE SVĚTĚ, KTERÝ JE OD TOHO NAŠEHO ODLIŠMÝ.
- SLIPSTREAM — DÍLA NA POMEZÍ MEZI VŠEMI FORMAMI FANTASTICKÉ LITERATURY A MAIN-STREAMU.
- SOFT SCIENCE FICTION — SCIENCE FICTION ZALOŽENÁ NA HUMANITNÍCH VĚDÁCH.
- SPEKULATIVNÍ LITERATURA (SPECULATIVE FICTION) — POJEM NAVRŽENÝ ROBERTEM HEINLEINEM PRO NETECHNICKOU SCI-FI A JINOU FANTASTIKU.
- STEAMPUNK — SCI-FI NEBO FANTASY ODEHRÁVAJÍCÍ SE VE SVĚTĚ ODPOVÍDAJÍCÍM NAŠEMU 19. STOLETÍ.
- MEČ A MAGIE (SWORD AND SORCERY) — FANTASY PŘÍBĚHY ZAMĚŘENÉ NA DĚJ A NAPĚTÍ.
- MILITARY SCIENCE FICTION — SCIENCE FICTION ODEHRÁVAJÍCÍ SE KOLEM VOJENSKÉHO KONFLIKTU.
- TECHNOTHRIллер — PŘÍBĚH ODEHRÁVAJÍCÍ SE V BLÍZKÉ BUDOUCNOSTI KOLEM NĚJAKÉHO EXPERIMENTU NEBO OBJEVU.
- UTOPICKÁ LITERATURA — POPIS DOKONALÉ SPOLEČNOSTI.
- SPACE OPERA (VESMÍRNÁ OPERA) — DOBRODRUŽSTVÍ ODEHRÁVAJÍCÍ SE VE VESMÍRU OBVYKLE NA POZADÍ NĚJAKÉHO VESMÍRNÉHO KONFLIKTU.

FANTASY

FANTASY JE UMĚLECKÝ ŽÁNŘ, POUŽÍVANÝ PŘEDEVŠÍM V LITERATUŘE A FILMU, ALE I VE VÝTVARNÉM UMĚNÍ, ZALOŽENÝ PŘEDEVŠÍM NA UŽITÍ MAGIE ČI JINÝCH NADPŘÍROZENÝCH PRVKŮ (BÁJNÉ BYTOSTI, BOHOVÉ, DÉMONI). V ANGLOSASKÉM SVĚTĚ VŠAK JE VŠAK FANTASY OZNAČENÍ PRO JAKÉKOLIV DÍLO FANTASTICKÉHO ŽÁNŘU KTERÉ NENÍ SCIENCE FICTION. ŽÁNŘ JE STEJNĚ JAKO PŘÍBUZNÉ ŽÁNRY SCIENCE FICTION A HORROR DEFINOVÁN PŘEDEVŠÍM REKvizITAMI A PROSTŘEDÍM KAM JE DÍLO SITUOVÁNO.

SVĚT (NAZÝVANÝ ČASTO „DRUHOTNÝ SVĚT“) VE KTERÉM SE PŘÍBĚH ODEHRÁVÁ JE VĚTŠINOU NEZÁVISLÝ NA NAŠEM, V NĚKTERÝCH PŘÍPADECH JE S NAŠÍM NĚJAK SPOJENÝ (LETOPISY NARNIE) ČI SE DĚJ ODEHRÁVÁ PŘÍMO V NAŠEM NĚJAK POZMĚNENÉM SVĚTĚ (ŽÁNŘ ALTERNATIVNÍ HISTORIE A SOUČASNÉ FANTASY).

PŮVOD FANTASY LZE SPATŘOVAT PŘEDEVŠÍM V MÝTECH, POHÁDKÁCH, STŘEDOVĚKÝCH LEGENDÁCH A RYTÍŘSKÝCH EPOSECH. VZNIK KLASICKÉHO FANTASY LZE VŠAK SPATŘOVAT AŽ V DRUHÉ POLOVINĚ 19. STOLETÍ

U AUTORŮ JAKO GEORGE MACDONALD A LORD DUNSANY, MASIVNĚJŠÍ NÁSTUP PŘÍŠEL S DÍLY J.R.R. TOLKIENA A R. E. HOWARDA V PRVNÍ POLOVINĚ 20. STOLETÍ.

TYPICKÉ PROSTŘEDÍ FANTASY DĚL JE INSPIROVÁNO REÁLNÝM

HRY

FANTASY OVLIVNILA TAKÉ HERNÍ PRŮMYSL. HRY NA HRDINY V MODERNÍM SMYSLU SLOVA VZNIKLY V 70. LETECH 20. STOLETÍ, KDYŽ SE DO HISTORICKÝCH VÁLEČNÝCH HER PŘIDALY FANTASY PRVKY. PRVNÍ KOMERČNÍ HRA NA HRDINY JE PAK FANTASY DUNGEONS & DRAGONS Z ROKU 1974 (JEJÍ ČESKOU OBDOBOU JE DRAČÍ DOUPĚ).

FANTASY PROSTŘEDÍ SE OBJEVUJE SNAD VE VŠECH ŽÁNRECH POČÍTAČOVÝCH HER, NAPŘÍKLAD VE FPS (HERETIC), TAHOVÝCH STRATEGIÍCH (HEROES OF MIGHT AND MAGIC, WARLORDS), REALTIMEOVÝCH STRATEGIÍCH (WARCRAFT), SAMOZŘEJMĚ RPG A MMORPG BALDUR'S GATE (WORLD OF WARCRAFT, ULTIMA ONLINE) NEBO MUD.

HOROR

HOROR (ANGLICKY HORROR - HRŮZA, ZDĚŠENÍ) JE UMĚLECKÝ ŽÁNŘ, JEHOŽ HLAVNÍM CÍLEM JE U ČTENÁŘE NEBO DIVÁKA VYVOLAT POCIT STRACHU A DĚSU. ČASTO PŘITOM POUŽÍVÁ FANTASY NEBO SCI-FI PRVKY.

TENTO ŽÁNŘ SE OBJEVUJE ZEJMÉNA V LITERATUŘE, FILMU, POČÍTAČOVÝCH HRÁCH A VÝTVARNÉM UMĚNÍ (NAPŘÍKLAD V KOMIKSU A V DÍLE VÝTVARNÍKA HANS RUDI GIGERA). HOROROVÁ HUDBA SLOUŽÍ PŘEDEVŠÍM PRO DOKRESLENÍ FILMŮ.

DĚSIVÉ SITUACE SE VYSKYTJÍ I V NEJSTARŠÍCH ZAZNAMENANÝCH PŘÍBĚZÍCH. MNOHO MÝTŮ A LEGEND POUŽÍVÁ SCÉNÁŘ NEBO ARCHEOTYPY POZDĚJI POUŽÍVANÉ POZDĚJŠÍMI AUTORY HORORŮ. PŘÍBĚHY O DÉMONECH A UPÍRECH VE STARÝCH BABYLÓNSKÝCH, INDICKÝCH, ČÍNSKÝCH A JAPONSKÝCH MÝTECH A

FOLKLÓRU, STEJNĚ JAKO POHÁDKY BRATŘÍ GRIMMŮ, JSOU DOST DĚSIVÉ.

MODERNÍ HOROR SE VYVINUL Z GOTICKÝCH ROMÁNŮ. MEZI NEJSTARŠÍ AUTORY MODERNÍCH HORORŮ PATŘÍ EDGAR ALLAN POE,

FANTASY PRVKY V HORORECH

JAKO DĚSIVÝ PRVEK V HORORU JE ČASTO POUŽITO

„NADPŘÍROZENÉ ZLO“,

KTERÝM MŮŽE BÝT ĎÁBEL, DÉMON ČI DÉMONI, DUCHOVÉ, UPÍŘI, LYKANTROPOVÉ (NEJČASTĚJI VLKODLACI), TEMNÍ BOZI A PŘEKVAPIVĚ MÁLO ČASTO ČARODĚJOVÉ. TO SAMOZŘEJMĚ NENÍ ÚPLNÝ VÝČET FANTASY PRVKŮ: NAPŘÍKLAD DUCH MŮŽE BÝT DĚSIVÝ I POKUD NENÍ ZLÝ.

ROZDÍLEM MEZI TYPICKOU FANTASY A HOROREM S FANTASY PRVKY SPOČÍVÁ V TOM, ŽE V HORORU VE SKUTEČNOSTI NEZÁLEŽÍ NA IDENTITĚ „ZLA“: VYSVĚTLENÍ JEHO PODSTATY JE ČASTO JEN ZBĚŽNÉ, VLASTNOSTI RŮZNÝCH PŘEDSTAVITELŮ SE LIŠÍ ČI PROLÍNÁJÍ (UPÍŘI MÍVAJÍ VLASTNOSTI LYKANTROPŮ, DÉMONI UPÍRŮ ...). JEJICH CHARAKTERU SE JEN ZŘÍDKA VĚNUJE POZORNOST:

JSOU TO JEDNODUŠE ZABIJÁCI. OSTATNÍ HRDINOVÉ ČASTO NEMAJÍ ŠANCI JE PORAZIT, JEJICH „VÍTĚZSTVÍM“ JE PROSTĚ PŘEŽÍT. VE FANTASY JE SNAHA O PŘESNĚJŠÍ SPECIFIKACI VLASTNOSTÍ TĚCHTO BYTOSTÍ, NEMUSÍ BÝT VŽDY ZLÍ, MAJÍ SLOŽITĚJŠÍ CHARAKTER. ROZDÍL MEZI SCHOPNOSTMI TĚCHTO BYTOSTÍ A SCHOPNOSTMI Kladných hrdinů bývá menší.

SCIENCE FICTION

VĚDECKOFANTASTICKÝ ŽÁNŘ NEBO TÉŽ SCI-FI A SF (ZKRATKY ANGLICKÉHO SCIENCE FICTION) JE UMĚLECKÝ ŽÁNŘ, VYMEZENÝ VÝSKYTEM SPEKULATIVNÍCH TECHNOLOGIÍ A PŘÍRODNÍCH JEVŮ V DÍLE. DĚJ SCI-FI JE ČASTO ZASAZEN DO VESMÍRU, BUDOUCNOSTI ČI ALTERNATIVNÍ HISTORIE. SCI-FI JE ŽÁNŘ BLÍZKÝ FANTASY, KDE JE ALE MÍSTO TECHNOLOGIÍ HLAVNÍ REKVIZITOU VĚTŠINOU MAGIE A FYZICKÁ SÍLA (TZV. PŘÍBĚHY „MEČE A MAGIE“). OBA ŽÁNRY SE OVLIVŇUJÍ A ČÁSTEČNĚ PRORŮSTAJÍ; JEDNÍM Z TAKOVÝCH PRŮNIKŮ JSOU NAPŘÍKLAD DÍLA ŽÁNRU SCIENCE FANTASY.

HISTORIE

ZA ZAKLADATELE ŽÁNRU BÝVAJÍ POVAŽOVÁNI DVA AUTOŘI – JULES VERNE, POKUD JDE O TECHNICKOU SCI-FI, A H. G. WELLS, KTERÝ SE VĚNOVAL SPÍŠE VLIVU TECHNOLOGIÍ NA ČLOVĚKA. H. G. WELLS VE SVÉM DÍLE NASTOLIL MNOHO TÉMAT, Z NICHŽ VYCHÁZÍ I SOUČASNÁ SCI-FI (NAPŘÍKLAD KONTAKT S MIMOZEMSKÝMI CIVILIZACEMI, CESTY ČASEM, BIOTECHNOLOGIE ATP.).

POKUD JDE O KOŘENY FANTASKNÍHO ŽÁNRU, SAHAJÍ K EPOSU O GILGAMEŠOVI, PLÁTONOVU IDEÁLNÍMU STÁTU A PODOBNÝM DÍLŮM. ŘADA ČESKÝCH FANOUŠKŮ (KTERÍ SE SDRUŽUJÍ VE FANDOMU) ZA FANTASKNÍ DÍLO POVAŽUJE KOMENSKÉHO *LABYRINT SVĚTA A RÁJ SRDCE*.

ZÁKLAD ČESKÉ SCI-FI POLOŽIL NA SKLONKU 19. STOLETÍ KAREL PLEŠKAČ V ROMÁNU *ŽIVOT NA MĚSÍCI* (BELLMANN 1881).

NÁSLEDOVAL JEJ SVATOPLUK ČECH S DVOJICÍ ROMÁNŮ *PRAVÝ VÝLET PANA BROUČKA DO MĚSÍCE* (1887) A *NOVÝ EPOCHÁLNÍ VÝLET PANA BROUČKA, TENTOKRÁT DO XV. STOLETÍ* (1888). PRVNÍM VÝRAZNĚ TECHNICKÝM (A TAKTÉŽ SPEKULATIVNÍM) SCI-FI PŘÍBĚHEM JE ANONYMNÍ, NEPRÁVEM ZAPOMENUTÝ ROMÁN *NA NOVÉM SVĚTĚ*, KTERÝ POPRVÉ VYŠEL V ROCE 1905 NA POKRAČOVÁNÍ V BRNĚNSKÉM ČASOPISU *ČERVÁNKY*. VELKÝ VLIV NA VÝVOJ ČESKÉ I SVĚTOVÉ SCI-FI MĚLA DÍLA KARLA ČAPKA *R.U.R.*, *VÁLKA S MLOKY*, *KRAKATIT*.

ZA SKUTEČNÝ ZÁKLAD SCI-FI LZE POVAŽOVAT AŽ AMERICKÝ ČASOPIS *ASTOUNDING STORIES OF SUPER SCIENCE* (OHROMUJÍCÍ PŘÍBĚHY O SUPERVĚDĚ), ZALOŽENÝ ROKU 1930, KTERÝ SEHRÁL KLÍČOVOU ROLI PŘI ROZVOJI SCI-FI. KONCEM 30. LET PŘEVZAL JEHO ŘÍZENÍ JOHN WOOD CAMPBELL, KTERÝ JEJ PŘEMĚNIL NA *ASTOUNDING SCIENCE FICTION*. TENTO AMERICKÝ SPISOVATEL JE PRO SCI-FI VELMI DŮLEŽITÝ. PŘEMĚNIL NEJEN RÁZ ČASOPISU, ALE OVLIVNIL I VÝVOJ CELÉHO SCI-FI – LZE O NĚM TVRDIT, ŽE MU DAL RÁMEC. POLOŽIL DŮRAZ NEJEN NA ZAJÍMAVÝ PŘÍBĚH, ALE I NA VYUŽITÍ VĚDY A TECHNIKY. CAMPBELL BYL PŘESVĚDČEN O VELKÉ BUDOUCNOSTI LIDSTVA JAKO TAKOVÉHO, TÍMTO SVÝM PŘÍSTUPEM OVLIVNIL CELOU ŘADU DALŠÍCH AUTORŮ.

MICHAELA KABÍČKOVÁ
8.B

The end

